

2017. gada 20. aprīlī

Apbalvojums “Laiks Ziedonim 2017” cildinās diasporas latviešus

3. maijā, Imanta Ziedoņa dzimšanas dienā, kad Latgales vēstniecībā GORS notiks apbalvojuma “Laiks Ziedonim” ceturrtā cildināšanas ceremonija, pirmo reizi tiks cildināti diasporas latvieši. Šogad novadpētniecības nominācijā „Kedas” uz laureāta titulu pretendē seši latvieši, kuri mīt diasporā: Ilona Saverasa, kura strādā Baškīrijā, Laura Putāne, darbojas Vācijā, Skaidrīte Dzene no Turcijas, Maira Bundža no ASV, Aiga Ožehovska no Luksemburgas un Jēkabs Zariņš, kurš darbojas Spānijā.

Nominācijā „Kedas” apbalvojums 2017. gadā cildinās Latvijas cilvēkus vai cilvēku grupas, kuri aizrautīgi un radošā veidā darbojas latviskuma veicināšanā un latviskās kultūras tradīciju izpētē un attīstībā trimdā/ diasporā. Šī gada žūrijas komisijas vadītājs ir Latvijas Ārpolitikas institūta pētnieks Aldis Austers, kurš darbojas kopā ar vizionāriem: finansisti Ilzi Jurkāni, 2014. gada apbalvojuma laureātu Andri Slišānu, 2015. gada laureātu Vari Auziņu, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvi Jevgēniju Butņicku, fonda “Viegli” dibinātājiem Renāru Kauperu un Jāni Holšteinu-Upmani, Ziedoņa muzeja pētnieci Rūtu Šmiti. Vizionāri ir cilvēki, kuri ir kompetenti nominācijas jomā un pārzina nozares aktualitātes.

“Mūsu darba iedvesmotājs šogad bija ASV dzīvojušais trimdas dzejnieks Gunārs Saliņš – cilvēks, kurš ar tipisku bēgļa biogrāfiju, iedvesmojoties no modernās literatūras un Ņujorkas noskaņām, savā dzejā un dzīvē spilgti nodemonstrēja, ka nacionālo piederību, latviskumu, var svinēt arī ārpus Latvijas. Kā komisijai mums bija liels prieks saņemt pieteikumus par latviskuma svinētājiem no visām pasaules daļām: no Austrālijas, ASV, Kanādas, Brazīlijas, Krievijas un daudzām jo daudzām Eiropas valstīm. Šie pieteikumi vēlreiz skaidri apliecināja, ka mums latviešiem ir viens no izvērstākajiem nacionālajiem tīkliem pasaulē. Mēs redzējām, ka latvieši ir kļuvuši aktīvi arī tādās “netipiskās” diasporas zemēs, kā Turcija un Itālija,” saka komisijas vadītājs, vizionārs Aldis Austers. “Komisija jutās iedvesmota par pieteikto cilvēku iedvesmojošajiem stāstiem, padarītajiem darbiem un nākotnes iecerēm. Neslēpsim, ka mūsu tautiešu labie un skaistie darbi nereti Latvijā paliek nepamanīti. Mums bija prieks par katru pieteikumu, jo tas pats par sevi jau nozīmē augstu darba novērtējumu. Mums bija gana spraigas diskusijas par labākajiem nominantiem, jo vērtējām gan kandidātu personības, gan to, kā viņu darbs iespaido latviešu kopienu kopumā. Esmu pārliecināts, ka gan interesantās sarunas ar pieteiktajiem, gan spraigās diskusijas starp komisijas locekļiem bija ļoti svētīgas un iedvesmojošas!” turpina A. Austers.

Ilona Saverasa no Valmieras, kura jau astoņus gadus strādā Baškortostānas Republikas Arhangeles rajona Maksima Gorkija jeb Arhlatviešu ciemā par latviešu valodas un kultūras skolotāju. Ilona vada arī divus folkloras ansambļus bērniem un jauniešiem, gan aktīvi piedaloties dažādos konkursos, gan veidojot sadarbību ar Krievijas latviešu biedrībām un folkloras kopām, kā arī citām Krievijas mazākumtautību biedrībām. Ik gadu Ilona organizē arī lingvistisko nometni vietējiem bērniem, kas latviešu valodu un tradīcijas liek izdzīvot un piedzīvot ne vien latviešu pēctečiem, bet arī vietējiem baškīriem. Ilona par savu darbu saka: *“Es mīlu savu darbu un savus bērnus, domāju, tā ir manu panākumu atslēga. Es jūtos atbildīga par to, kā latviešus vērtē šejienieši. Es mīlu savu tautu, uzskatu to par īpašu, talantīgu un fenomenālu. Ar šādu apziņu eju pie saviem skolēniem.”* Ilona Saverasa pacietīgi un godprātīgi pilda savu darbu, palīdzot saglabāt latvisko identitāti tālajā Baškortostānā, kurā bērni vairs ģimenēs nerunā latviešu valodā. Līdz ar vecvecmāmiņām pamazām izzūd arī latviskā kultūrtelpa un tradīcijas, tieši tādēļ ir būtiski, ka atrodas cilvēks, kas savu darbu pilda ne vien pienākuma pēc, bet ar patiesas misijas apziņu.

Laura Putāne no Jēkabpils, dzīvo Vācijā, kur vada Štutgartes latviešu tautas deju kolektīvu “Trejdeksnītis” un Frankfurtes deju kolektīvu “Dimdari”. Līdz ar Lauras aktīvās darbošanās sākumu pirms aptuveni pieciem gadiem, tika aktivizēta vietējā Štutgartes sabiedrība. Atsākās aktivitātes, latvieši satikās, iepazīnās un iesākās skoliņas, dejojā un kultūras dzīves uzplaukums. Laura bijusi arī iniciatore un galvenais “vilcējspēks” latviešu kultūras biedrības “Saime” nodibināšanai, kā arī apbrīnojami aktīvi organizē pasākumus, kuros iesaistīti ne tikai viņas vadītie deju kolektīvi, bet arī citi apkārtnes latvieši, piemēram, Līgo svinības, ikgadējais 18. novembra koncerts, tuvāko diasporu tikšanās, deju nometnes diasporas latviešu tautas deju kolektīviem, Štutgartes latviešu baznīcas draudzes vakaru organizēšana. Kā viens no lielākajiem sasniegumiem, kas jāmin, ir Lauras apņemšanās noorganizēt pasākumu 2017. gada jūnijā – “Eslingenas Dziesmu svētkiem 70”. Pateicoties Lauras ticībai, ka iespējams ir viss, top mūzikls “Eslingena”, un svētkiem ir pieteikušies jau vairāk nekā 500 dalībnieki no dažādām Eiropas valstīm. Laura arīdza un ir kā tilts starp paaudzēm un divām trimdas latviešu grupām – ar viņas palīdzību tika izveidota aktīva saikne starp “vecajiem” trimdas latviešiem, kuri ir dzimuši īsi pēc Otrā pasaules kara un uzauguši trimdā, un jaunajiem, salīdzinoši nesen uz Vāciju atbraukušajiem latviešiem. Lauras enerģija simboliski ir laikam viņas “kedas” jeb deju kurpes/ pastalas. Tur viņa smeļas enerģiju, ko dot tālāk, tas ir veids, kā Laura dod savu mīlestību valstij, latviešiem, mūsu kultūrai un tradīcijām.

Skaidrīte Dzene – jelgavniece, kas jau septiņus gadus dzīvo Turcijā, kur īsā laikā aktivizējusi Turcijas latviešu kopienu, mudinot vietējos latviešus ne tikai dzīvot savam priekam un rāmam mieram, bet arī apzināties sevi kā Latvijas kultūras vērtību misionārus. Ar Skaidrītes aktīvu iesaistīšanos Turcijas latviešu sabiedrībā, viņa palīdzējusi īsā laikā nodibināt Latviešu biedrību Turcijā, izveidot svētdienas skolu latviešu izcelsmes bērniem. Ja kāds Latvijā sabiedrisko darbu iedomājas kā visai ierēdniecisku padarīšanu, tad Turcijā situācija ir kardiāli atšķirīga. Kā austrumniekiem pieņemts, nekas nenotiek tieši. Pārvarot neiedomājami sarežģītu hierarhijas žogu un izmantojot draugu-paziņu-kluba biedru savstarpējo pazīšanos, tieši Skaidrītes Dzenes neatlaidības dēļ latviešu kopiena Turcijā vairs nav tikai domubiedru grupa, kas sanāk reizi mēnesī pačalot, bet spēks, ar kuru turki jau rēķinās. Skaidrīte ir veikusi saskaņošanas darbus, lai arī latviešu kopienai būtu īpašs dievkalpojums kādā no Stambulas kristiešu – armēņu pareizticīgo un somu luterāņu – dievnamā. Demokrātiskajā Turcijā Skaidrīte ir veicinājusi islamicīgos turkus pieņemt Turcijas valdības publiski apliecināto saukli par kultūru daudzveidību un mierīgu līdzāspastāvēšanu. Septiņu gadu laikā, kopš Skaidrīte dzīvo Turcijā, viņa ir paguvusi aizstāvēt doktora disertāciju Latvijas Lauksaimniecības universitātē, radījusi savu ekoloģiski sertificētās kosmētikas līniju, kas tiek ražota Latvijā un eksportēta uz Turciju. Skaidrīte ir mamma trīs dēliem, kas visi runā latviski.

Maira Bundža no ASV veltījusi gandrīz visu savu profesionālo un sabiedrisko dzīvi 40 gadu garumā Latvijas un Baltijas valstu kultūras, vēstures un literatūras saglabāšanai un nākotnes veidošanai. Maira nodibināja un vadīja Latviešu studiju centra bibliotēku, Kalamazū, Mičiganā, kas darbojās līdz 1997. gadam. No 2002. gada Maira sāka strādāt Rietummičiganas Universitātes bibliotēkā, bet no 2011. gada un uzņēmās būt par zinātniskās institucionālās krātuves vadītāju, kā arī no 2005. gada Internacionālās izglītības padomē. Līdz ar darbošanos šajos amatos Maira panāca uzsvaru Latvijas un Baltijas valsts pētniecībai un zinātniskām publikācijām. Maira veidojusi nozīmīgas publikācijas un prezentācijas par Latviju un Baltijas valstīm, kas ir publicētas vai prezentētas visā Amerikā, Kanādā un Eiropā. Maira ir apciemojusi daudz latviešu un baltiešu bibliotēku Baltijā, ASV, Somijā, Zviedrijā, Dānijā un Vācijā. Papildus profesionālajam darbam, Maira pašai dziedzīgi strādājusi latviešu kultūras un latvietības labā, ieņemot vadošus amatus Kalamazū Latviešu biedrībā, Latvieši Pasaulē (LaPa) Muzejā un pētniecības centrā, 3x3 latviešu ģimeņu nometnēs Katskiļos un Garezerā, kā arī jaunībā Amerikas Latviešu Jaunatnes apvienībā. Kā audzinātāja un skolotāja Maira ir strādājusi Latviešu Garezera vasaras vidusskolā, Kalamazū

latviešu skolā, iestudējot ar bērniem latviešu lugas, Pasaulē latviešu jaunatnes semināros 2x2 un Nūdžersijas latviešu skolā. Viņa ir spējusi iedvesmot jauniešus un studentus par Latviju un tās kultūru un vēsturi gan starp latviešiem, gan amerikāņiem un eiropiešiem.

Aiga Ožehovska – no Saldus, kura strādā Luksemburgā, ģimenē ar vīru vācieti latviskā garā audzinot četrus bērnus. 2007. gadā Aiga izveidoja Luksemburgas latviešu folkloras kopu “Dzērvēs”, kas bija kā atspēriena punkts kopienas sabiedriskās dzīves uzplaukumam. 2008. gadā Aiga bija viena no Luksemburgas latviešu bērnu skoliņas “Strops” dibinātājām, kur aktīvi darbojās līdz 2011. gadam. Skolas nosaukums ir viena no neskaitāmajām Aigas idejām. “Stropa” bērnu ansamblis pāraudzis bērnu folkloras kopā “Mazās dzērvēs”. Aigas vadībā “Dzērvēs” piedalījušās vairākos folkloras festivālos Baltica, Vispārējos latviešu dziesmu un deju svētkos, Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos. Ir ierakstīts CD “Dzērvēs kāšī” (2012) un sniegti neskaitāmi koncerti, popularizējot latviešu tradicionālo kultūru, Beļģijā, Vācijā un Francijā. “Dzērvēs” mācījušās no Latvijas folkloristiem, rīkojušās nometnes Medņevā un Alsungā. Gadu gaitā par “dzērvi” sevi saukuši ap 50 pieaugušo, un aptuveni tik pat bijis arī mazo dzērvju. No “Dzērvēm” ir izauguši projekti “Trejas kokles”, “Ziņģu rota” un “Vakareiropas koklētāji” – arī Aigas idejas. No Aigas aktīvās darbošanās iedvesmu smeļas arī citu valstu latviešu diasporas (piemēram, Hāgas “Stārķīši”, Berlīnes un Leipcigas folkloras kopas). Aiga ir nenogurdināma rokdarbniece (arī “Dzērvju” un “Stropa” karogi ir viņas darināti). Pēc viņas ierosmes pie Luksemburgas latviešiem viesojušies tautas tērpu speciālisti un mākslinieki. Aigas degsme, aizrautība, radošums un daudzpusība ir apbrīnojami. Viņa ir mūžīgais dzinējs ar nemītīgi kūšājošām idejām, kuru īstenošanos viņa redz pirms pārējie paspēj apjēgt – atliek vien doties līdzi. Viņa ir vilcējspēks, kas liek noticēt dullām idejām un panākt šķietami neiespējamo.

Jēkabs Zariņš – rīdzinieks, kurš kopš 2012. gada Londonā apmācījis 30-40 cilvēkus etnogrāfiskās (mazās) kokles spēlē. Sācis ar pieaugušajiem, bet turpinājis darboties arī ar Londonas latviešu skoliņas bērniem. Dibinājis grupu “Kokļu Zapte”, ar ko kopā muzicējis latviešu pasākumos Lielbritānijā, Eiropā un Islandē. Jēkabs nesen pārcēlies uz Spāniju, bet grupa turpina aktīvi darboties Londonā. Tagad Madridē viņš veido jaunu grupu. Jēkaba darbošanās un video pamācību publicēšana vietnē piekuns.com iedvesmojuši latviešus un cittautiešus visā pasaulē apgūt kokles spēli un pasūtīt šo instrumentu pie latviešu kokļu meistariem. Savu darbošanos ar etnogrāfiskajām koklēm Jēkabs dara nesavtīgi, neprasot par to atlīdzību, lai pēc iespējas plašāks cilvēku skaits iemācītos spēlēt šo latviešu mūzikas instrumentu, lai nestu Latvijas skaisto kultūru pasaulē arī nākamajās paaudzēs, arī tiem latviešiem, kuri nedzīvo Latvijā. Jēkabs māca spēlēt kokli tā, lai visa vecuma bērniem rastos dabiska interese un entuziasms, lai viņu kokles spēle izpaužas radoši, meklējot savu skanējumu. Jēkabs saka, ka “kokle ir instruments ar dvēselisku skanējumu. Es cenšos palīdzēt cilvēkiem atrast šo dvēselisko saikni ar kokli, saslēgties ar mūsu tautas garīgo mantojumu.”

Pretendentus apbalvojumam varēja izvirzīt jebkurš cilvēks, kā arī bija iespējams pašiem pieteikt sevi. Apbalvojumam „Laiks Ziedonim 2017” šogad pieteikti vairāk nekā 200 pretendenti, no kuriem novadpētniecības nominācijā 39. Visu martu vizionāri rūpīgi vērtēja pretendentu pieteikumus, tikās ar vairākiem pretendentiem skype sarunās, lai izvēlētos tos nominantus, kuri pretendēs uz „Kedas” laureāta titulu.

Imanta Ziedoņa fonds “Viegli” apbalvojumu “Laiks Ziedonim” iedibinājis 2014. gadā, lai iedvesmotu, novērtētu un cildinātu jaunradi, kā arī dzejniekam Imantam Ziedonim svarīgās vērtības – izcilību, degsmi, sūtību, stāju, veiksmi un savpatību, kas jau trešo gadu tiek meklētas ikviena pretendenta personībās. Tā ir iespēja ikvienam pamanīt un izcelt kādu savu novadnieku, darba devēju, kolēģi vai aktīvu jaunieci.

Arī šogad apbalvojums tiks pasniegts piecās nominācijās. Laureātus atbalsta mecenāti Boriss un Ināra Teterēvi, nodrošinot katras nominācijas laureātam naudas balvu 3 000 eiro apmērā.

Apbalvojuma sadarbības partneri – Latvijas Televīzija, Latvijas Radio, ziņu portāls Delfi, žurnāls Ieva, Sestdiēna un draugiem.lv. Apbalvojumu organizē Imanta Ziedoņa fonds “Viegli” sadarbībā ar Ziedoņa muzeju, atbalsta apdrošināšanas sabiedrība ERGO, Rēzeknes pilsētas dome un Valsts Kultūrkapitāla fonds.

Par Imanta Ziedoņa fondu „Viegli”

Imanta Ziedoņa fonds „Viegli” dibināts 2010. gada pavasarī, lai īstenotu fonda patronam – dzejniekam Imantam Ziedonim tuvu misiju: „Latvija ir brīnumskaista zeme, bet skaistajam jāpalīdz parādīties”. Fonda mērķis ir atbalstīt un veicināt jaunradi Latvijā, veicinot Imanta Ziedoņa ideju īstenošanos un vērtību turpināšanos, atbalstot radošas, neparastas idejas un, veidojot sabiedriskus projektus, kas atklāj Latvijas skaistumu.

Papildu informācijai:

Kristīne Tjarve

Imanta Ziedoņa fonds „Viegli”

Komunikācijas projektu vadītāja

Tālr.: 29296617

[e-pasts: kristine.tjarve@fondsviegli.lv](mailto:kristine.tjarve@fondsviegli.lv)

www.laiksziendonim.lv